

Araştırma Yöntem ve Teknikleri

3.BÖLÜM

BİLİMSEL ÇALIŞMALARDA KULLANILAN TEKNİKLER

- Zamanı Kullanma Tekniği
- Kitap Okuma Tekniği
- Alıntı Yapma ve Not Alma Tekniği
- Gözlem Tekniği
- Görüşme Tekniği
- Anket Tekniği
- Yazma Tekniği
- Evren Tekniği
- Örneklem Tekniği

Doç. Dr. Recep TEMEL
Yozgat Bozok Üniversitesi
İİBF, Maliye Bölümü
recep.temel@bozok.edu.tr

<https://www.facebook.com/receptemel55>

Web sitesi: www.dostmahfili.com

1. ZAMANI KULLANMA TEKNİĞİ

ZAMANIN ÖNEMİ

- «Zaman» yerine konması, geri döndürülmesi, yenilenmesi, depolanması, satın alınması mümkün olmayan kaynaktır, kıymettir.
- «Vakit nakittir.»
- «Zaman, insanın sahip olduğu yegâne sermayedir.» (Edison)
- Günde 2 saatin boşa geçirilmesi yılda 730 saatin heba edilmesi demektir. Bu kadarlık sürede bir yabancı dilin öğrenilebileceğini bilincinde olmak gerekir.
- Bugün bizim okumakta zorlandığımız onlarca cilt eseri yazan ilim insanlarının zamanı yerinde kullanarak bu eserleri ürettiklerini unutmamak gerekir.

ZAMANI İYİ KULLANABİLMEK İÇİN İZLENECEK YOL/ÖNERİ

Bir araştırmacının yapacağı çalışmada zamanı yerinde kullanması son derece önemlidir.

- Öncelikle yapacağı işe konsantre olmalı/odaklanmalıdır.
- Yapacağı işleri önem/öncelik sırasına göre sıralamalıdır.
- Hangi işi ne zaman/hangi gün yapacağını gösteren bir takvim hazırlamalıdır.
- İşleri gününde/zamanında yapmalıdır.
- Beklenmeyen işlere/gelişmelere karşı hazırlıklı olmalıdır.

ZAMANI İYİ KULLANABİLMEK İÇİN İZLENECEK YOL/ÖNERİ

- Yoğun iş trafiğinde kendisine de zaman ayırmalıdır.
- İyi bir çalışma ortamı oluşturmalıdır.
- Uykusunu kontrol altına alarak çok uyuma hastalığından kurtulmalıdır.
- Çalışmaları parçalara ayırmalı, bir iş bitmeden diğer işin sıkıntısını yaşamamalıdır.
- Zaman planını belli aralıklarla gözden geçirmeli, aksayan yönleri yenilemelidir.

2. KİTAP OKUMA TEKNİĞİ

Hayatı
Anlamlandırmak
için,

**BİZ
KİTAP
OKU
YORUZ!**

- Kitap okumak sadece bilim insanlarına mahsus bir eylem değildir.
- Her insan hayatın anlamını kavramak ya da hayatı anlamlandırmak için okumalıdır.
- Bilgiye ulaşmanın ve bilgiyi elde etmenin en önemli yolu kitap okumaktır.
- Okuma faaliyeti yazılı bir metnin göz hareketleriyle izlenmesi ve beyin ile okunulan metnin değerlendirilmesidir.
- Okuma alışkanlığı sürekli ve disiplinli bir çaba ile kazanılır.
- Okuma alışkanlığı kazanamamış kimselerin «bilim insanı» olmaları neredeyse imkânsızdır.

OKUMA NASIL YAPILMALI?

- Öncelikle kitap okumanın bir ihtiyaç olduğu şuurunda olunmalıdır.
- Okumanın amacı iyi belirlenmelidir.
- Okumak için özel zaman ayrılmalıdır.
- Okumak için uygun ortam hazırlanmalıdır.
- Okuma süresi iyi ayarlanmalıdır.
- Okurken not alma, fişleme, bilgisayara kaydetme gibi yöntemler kullanılmalıdır.
- Hızlı okuma teknikleri kullanılmalıdır.

**CAHİL SAYIMIZ
HER GEÇEN GÜN ARTIYOR**

Televizyon Seyretme: 5,2 Saat
İnternet Kullanımı: 3 Saat

**TÜRKİYE'DE KİTABA AYRILAN ZAMAN
SADECE 1 DAKİKA!**

OKUMAYI ENGELLEYEN NEDENLER

"Ben kitaplarımı değil,
kitaplarım beni ortaya çıkarmıştır."

MONTAIGNE

e-okulbilgi.com

- Sesli okumak okumayı zorlaştırır.
- Kelime kelime okuma uzun süre devam edince insanı yorar ve bıkkınlık verir.
- Öylesine okuma (Okumuş olmak için okumak) okuma arzusunu öldürür.
- Kendini verememek okuduğunu anlamamaya ve geri dönüşlere sebep olarak okuma hızını yavaşlatır.
- «Hızlı okursam anlayamam» endişesi de okumayı engeller.
- Bilgi düzeyinin eksikliği okuduğunu anlamamaya ve okumayı bırakmaya sebep olur.
- Okuma tekniğini bilememe ve okuma alışkanlığının olmaması da okumayı engelleyici bir unsurdur.

OKUMAYI SÜREKLİ KILMANIN YOLLARI

- Günlük olarak gazete (Basılı veya İnternette) ve dergi okunmalı, gündem takip edilmelidir.
- Haftada en az bir kitap bitirilmelidir.
- Okunanlar yorumlanmalı ve özetler çıkarılmalıdır.
- Genel kültürü yüksek kimselerle sohbetler edilmelidir.
- Okumanın topluma getireceği olumlu katkının bilincinde olunmalıdır.
- Bir konuda uzmanlığın ancak o konuda okuma ve araştırmadan geçtiği bilinmelidir.
- Okunanlar yakın çevreyle paylaşılmalıdır.
- Her zaman ve zeminde okumanın yolları aranmalıdır.

Biz cahil dediğimiz zaman, mektepte okumamış olanları kastetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören gerçek alimler çıkabilir.

ATATÜRK

3. NOT ALMA TEKNİĞİ

- Gerek bilimsel çalışmalarda gerekse de düz okumalarda verimi yükseltmek için «Not» Almak» çok önemlidir.
- İnsan zihni okuduğunun tamamını kaydetmek imkânına sahip değildir. Bu nedenle okunan kaynaktan veya yapılan gözlemden, yapılan çalışmada kullanılacak bilgiler «Not Alma=Fişleme» tekniğine göre kaydedilmelidir.
- Özellikle bilimsel nitelikli çalışmalarda «doğrudan alıntı» veya «dolaylı alıntı» yöntemleriyle fişleme yapılarak çalışma sürdürülür.
- **Not alma**; bir konuyla ilgili bilgilerin özetlenerek ileride kullanılmak amacıyla bir yere yazılması işlemidir.
- Okunan kaynaklardan veya yapılan gözlemlerden çıkarılan notlar veya fişler araştırmanın yazım aşamasında ciddi kolaylık sağlar.
- Okumanın %20'si, dinlemenin %40'ı, yazmanın da %60'ı hatırdadır.

Not Alınırken Nelere Dikkat Etmeli?

- Her an not alacak, uygun bir bloknot veya fişleme için kullanılacak kâğıt ve kalem hazır bulundurulmalıdır.
- Gözlemler, tespitler veya akla gelen güzel düşünceler not alınarak unutulmaması sağlanmalıdır.
- Not alınırken özgün kısaltma ve işaretler kullanılabilir.
- Okunan eserlerden özet çıkarma alışkanlığı geliştirilmelidir.
- Not alırken renkli kalemler kullanılabilir. Bu sayede mesajlar belirgin hale getirilebilir.
- Notlar vakit geçirilmeden temize geçirilmelidir.

4. GÖZLEM TEKNİĞİ

Bilgi Toplam Yöntemleri:

- Gözlem Tekniği
- Görüşme Tekniği
- Anket Tekniği

Gözlem: Doğal olay ve davranışların araştırmacı tarafından seçilmesi, kaydedilmesi ve kurallaştırılmasına dönük sistematik bir faaliyettir.

Gözlem Nasıl Bilimsel Bir Nitelik Kazanır?

- Gözlem belirli bir araştırmanın amacına hizmet etmelidir.
- Araştırmacı tarafından önceden planlanmalıdır. (Olaylar belli aralıklarla veya sürekli biçimde gözlemlenebilir)
- Gözlem sonuçları sistematik olarak kaydedilmelidir. (Olayı özetlemek, basitleştirmek ve sistemleştirmek esastır)
- Gözlem sonuçları geçerlilik (konu ve amaç ilişkisi) açısından ispatlanabilmelidir. (Araştırmacının objektif davranması ve doğruluktan ayrılmaması gerekir. Bilgiler olduğu gibi aktarılmalı, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir)

5. GÖRÜŞME TEKNİĞİ

Görüşme Tekniği: Sözlü iletişim yoluyla veri toplam yöntemine denir.

- Genellikle yüz yüze yapılmakta ise de iletişim araçları vasıtasıyla da yapılabilir.
- Bütün araştırma alanlarında kullanılacak bir bilgi toplama yöntemidir.
- Görüşme tekniğinde muhatapların seçimine özen gösterilmeli, araştırmanın amacına uygun muhataplar seçilmelidir.
- Muhataplardan araştırmanın amacına uygun bilgiler alınabilmesi için araştırmacının ön hazırlığı iyi olmalıdır.
- Görüşme esnasında sorulacak sorular araştırmanın amacına uygun hazırlanmalıdır.
- Görüşme beşeri bir süreç olduğu için araştırmacı, psikolojik olarak da hazır olmalıdır.
- Görüşme sürecinde elde edilen bilgiler araştırmaya olduğu gibi aktarılmalıdır.

6. ANKET TEKNİĞİ

Anket: Hazırlanan bir soru listesinin, seçilen kişilerce yazılı veya sözlü olarak cevaplandırılması faaliyetidir.

- Görüşme ve Gözlem'e benzemekle birlikte daha genel bir yapısı vardır ve çok sayıda kimseyle (Araştırmanın amacını teyit edecek sayıda) yapılır.
- Geçmiş zamanlarda posta vasıtasıyla da yapılmış olsa bile günümüzde daha çok anketörler vasıtasıyla yapılmaktadır. Posta yoluyla yapılan ankette denek kendisi işaretleme yaparken, anketör aracılığıyla yapılan ankette anketör işaretlemeyi yapar.
- Anket uygulamasında en önemli husus anket sorularının hazırlanmasıdır.
- Sorular herkes tarafından anlaşılabilir biçimde kısa, açık ve kesin olmalıdır.

- Anket sorularının hazırlanmasında iki ilke unutulmamalıdır:
  1. Sorulacak her sorunun araştırmanın ana konusu ve hipotezi ile doğrudan ilişkili olmasıdır. (İlgisiz sorular sorulmaması anlamına gelir)
  2. Soru cetvelinin bir iç bütünlüğe sahip olmasıdır. (Birbirine benzer soruların kendi aralarında gruplandırılmasını ve soru cetvelinin mantıkî bir bütünlük oluşturması anlamına gelir)
- Anketler üzerinde istismarın en çok yapıldığı ve ilgililerin rahatlıkla yanıtılabildiği veri toplama yöntemidir. Bu nedenle anket yönteminde bilgi ve iyi niyet son derece önemlidir.
- Bilgi ve iyi niyetten birinde eksiklik olması halinde araştırma güvenilir olmayacaktır.

Anket soru ve seçenekleri

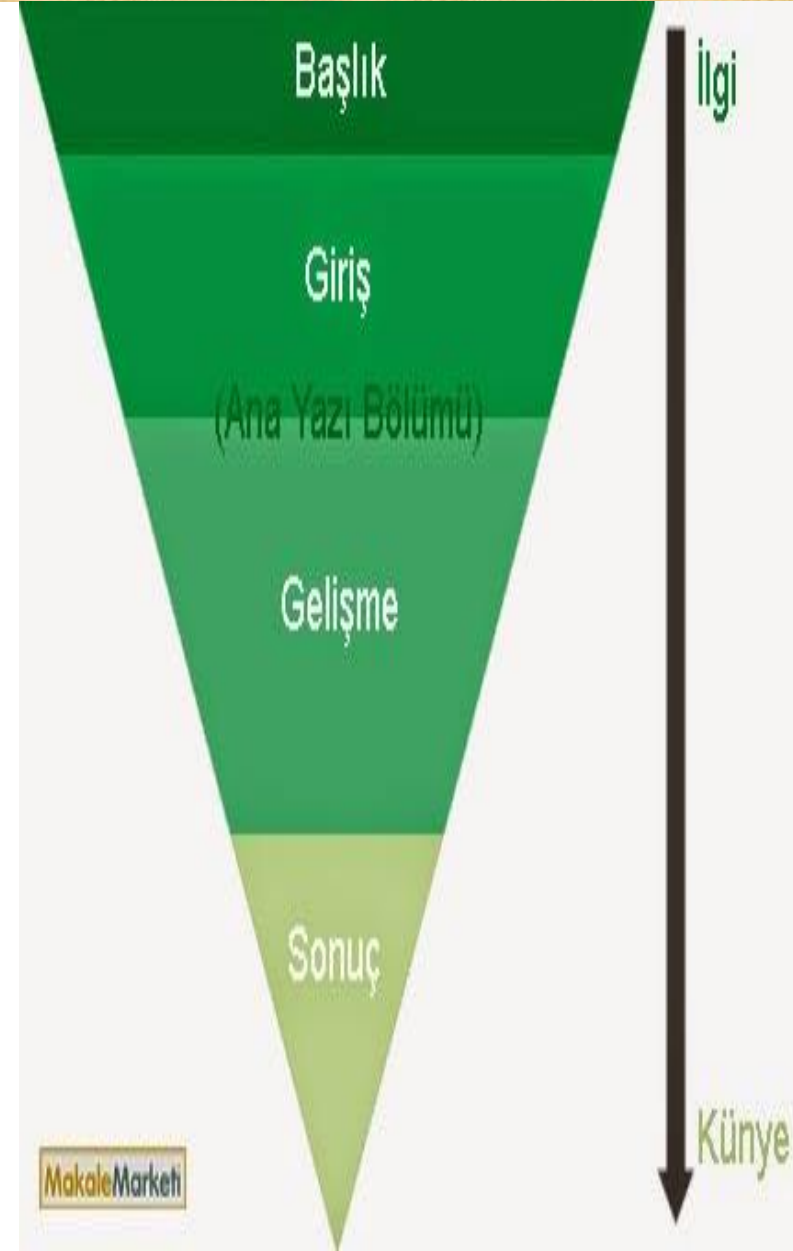
1. **Cinsiyetiniz:** Erkek / Kadın
2. **Yaş aralığınız:** 16–34 / 35–54 / 54 ve üstü
3. **Eğitim durumunuz:** İlköğretim / Lise / Üniversite / Lisans üstü
4. **Aylık gelir düzeyiniz:** 400 ve altı / 400–1.000 / 1.000–2.000 / 2.000–4.000 / 4.000 ve üstü
5. **Facebook'ta herhangi bir markayı takip ettiniz mi ya da halen ediyor musunuz?:** Evet / Hayır.
6. **Markaları neden takip ediyorsunuz?** (Çoklu seçmeli): Özel fırsatlardan haberdar olmak için / Alışveriş / Olumlu / olumsuz görüş bildirmek için / Beğendiğim markaların profilimde görünmesi için / Etkinliklerine katılabilmek için.
7. **Kaç marka takip ediyorsunuz?:** 1 / 2–5 / 10'a kadar / 10'dan fazla.
8. **Bir marka veya hizmetin Facebook sayfasından herhangi bir satın alma yaptınız mı?:** Evet / Hayır.
9. **Herhangi bir markanın sayfasında hizmetler hakkında şikayette bulunduz mu?:** Evet / Hayır.
10. **Firmanın sayfasından nasıl haberdar oldunuz?** (Çoklu seçmeli): Arkadaşım tavsiye etti / onun akışında gördüm / Arama sonucunda çıktı / TV, gazete, dergi reklamından / Firmanın web sitesinden / Başka bir sosyal ağdan.
11. **Herhangi bir markanın sayfasındaki aboneliğinizi iptal ettiniz mi?:** Evet / Hayır.
12. **Üyeliğinizi sonlandırma sebep ya da sebepleriniz neydi?** (Çoklu seçmeli): Yeterince güncellenmiyordu / Sayfa faydasız, sıkıcıydı / Markayla ilgili kötü bir tecrübe yaşadım / Özel bir fırsat, ayrıcalık sunmuyordu / Çok fazla güncelleme yapıyordu.
13. **Arkadaşlarınıza herhangi bir marka sayfası önerdiniz mi?:** Evet / Hayır.

7. YAZMA TEKNİĞİ

- **Yazma:** Herhangi bir konuda düşüncelerin veya yapılan araştırmada elde edilen bilgi ve bulguların kayda/kâğıda geçirilmesi eylemidir.
- İyi ve kolay bir yazma için alınan notların, düzenlenen fişlerin önemi büyüktür.

Yazma Tekniğinin Uygulanması

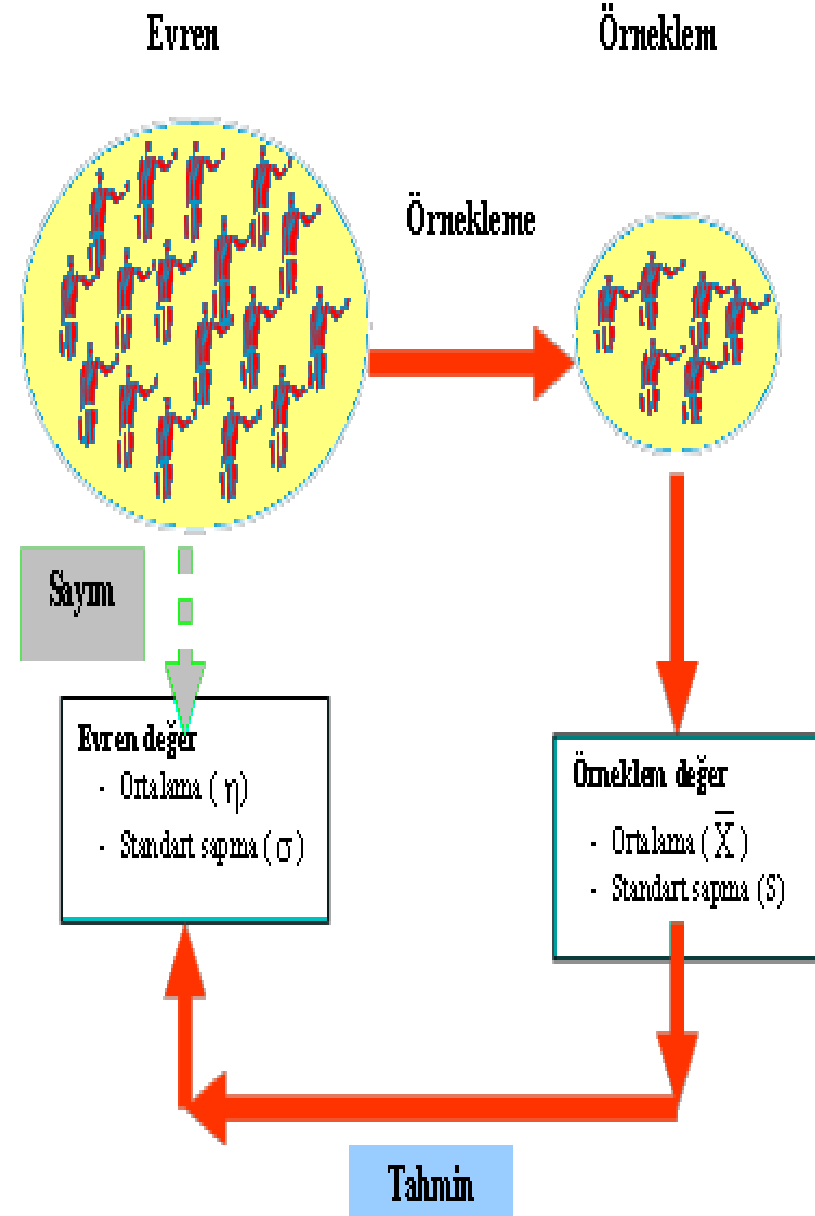
- Yazarın, araştırmacının kelime dağarcığı zengin, genel kültürü derin ve ifade becerisi yerinde olmalıdır.
- Dil bilgisi ve imla kurallarını bilmelidir.
- Yazı yazma eylemini düzenli ve sürekli yapmalıdır.
- Yazı eylemini yarıda bırakmamalıdır.
- Yazım esnasında yazdıklarını okuyarak konu bütünlüğü oluşturmalıdır.
- Açık, anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Kısa cümleler tercih edilmelidir. Çünkü uzun cümleler okumayı ve anlamayı zorlaştırır.
- Yazılanlar bir uzmanla paylaşılmalı ve onun önerileri dikkate alınmalıdır.
- Yazılanlar toplumla (yayın organları aracılığıyla) paylaşılmalı; gelen eleştiriler dikkate alınmalıdır.

8. EVREN TEKNİĞİ

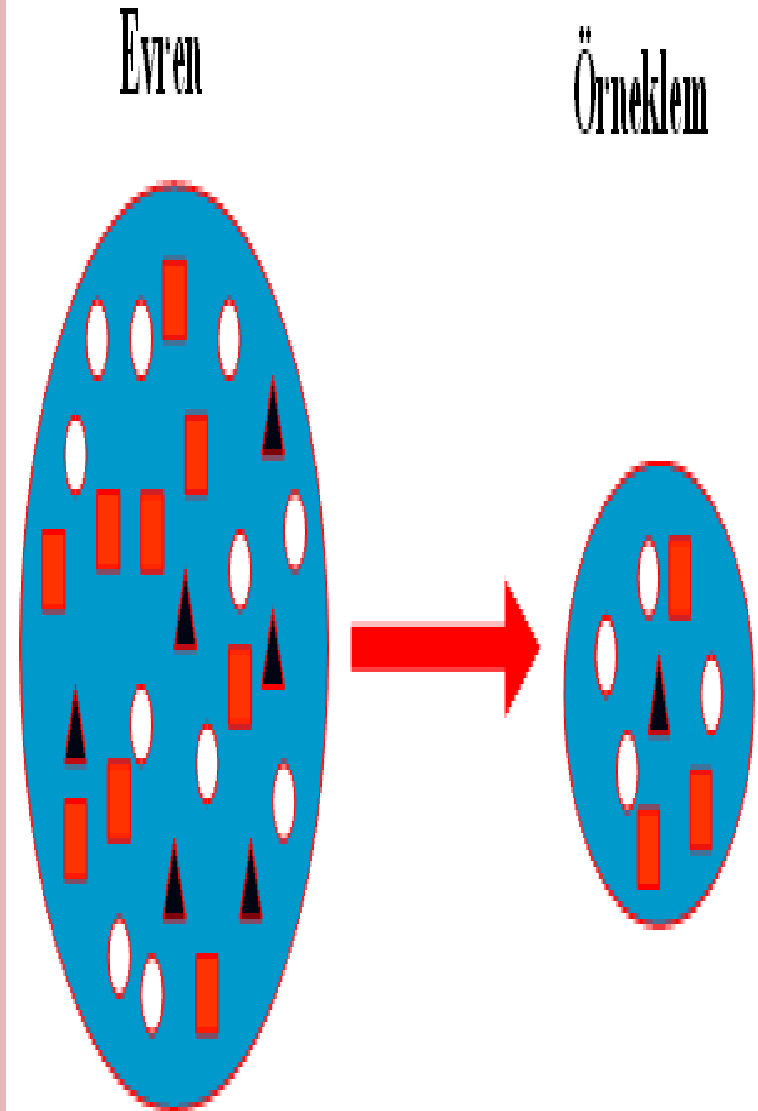
- **Evren:** Araştırma için seçilen konunun alanına giren cisim, eşya, birey, topluluk gibi araştırma unsurunun her birinin tamamına veya bütününe verilen isimdir.
- Eğer araştırma bireyler üzerinde yapılacaksa milyonlarca kişiyi kapsayacak kadar geniş veya birkaç yüz kişiyi kapsayacak kadar dar olabilir.
- Evreni belirleyen unsur çalışmanın amaçlarıdır.
- Araştırmacı, araştırmasının amacı doğrultusunda evreni sınırlandırmalıdır.
- «Anadolu Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Okuma Alışkanlıkları» konulu bir araştırmada araştırmacının evrenini Türkiye'deki tüm Anadolu Liseleri'nde okuyan öğrenciler oluşturur.

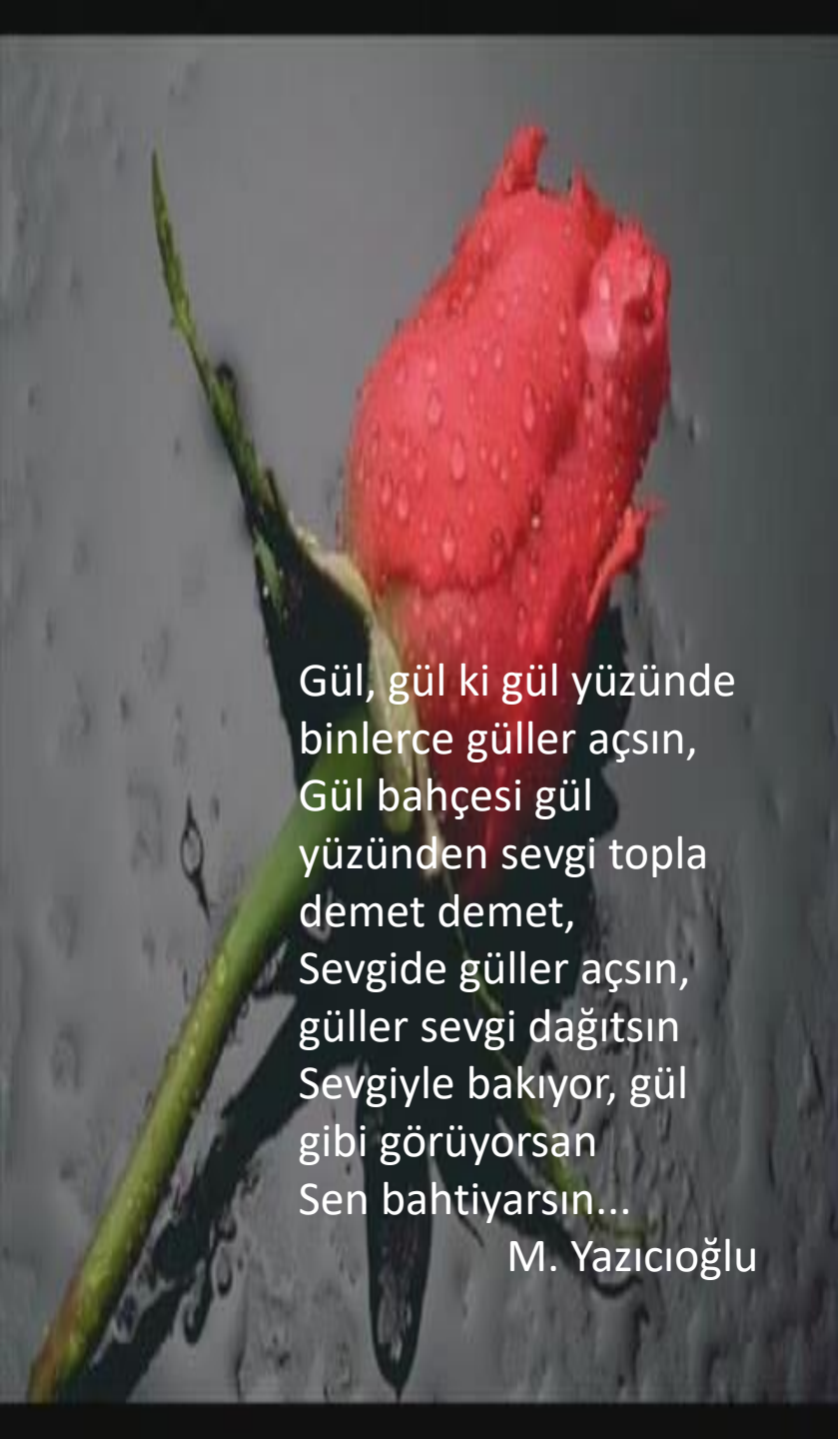

9. ÖRNEKLEM TEKNİĞİ

Örneklem: Araştırma evrenini temsil etmek üzere evrenden seçilen kitleye verilen isimdir.

- Araştırmanın evrenine araştırmayı uygulamanın imkânsızlığı nedeniyle evrenden seçilecek örneklem üzerinden araştırma yürütülür.
- Mesela evreni «Öğretmenler» olan bir araştırmada bütün öğretmenlere ulaşmak hem ekonomik hem de zaman açısından imkânsızdır.
- Evrenden örneklem oluştururken, araştırmanın amacına ulaştıracak bir örneklem kitlesi seçilmesine dikkat edilmelidir. Buna dikkat edilmezse örneklemden elde edilen örneklem değerleri evrenin değerlerini (parametrelerini) yansıtmayacaktır.
- «Yozgat İlindeki Anadolu Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Okuma Alışkanlıkları» konulu araştırmanın evrenini Yozgat'ta Anadolu Liseleri'nde okuyan öğrenciler oluşturur. Mevcut Liselerde okuyan öğrencilerden (evreni temsil edecek düzeyde kız ve erkek öğrenci) belirlenecek bir öğrenci grubu «Araştırmanın Örneklemi»ni oluşturacaktır.
- Örneklem evreni yansıtabilmesi için araştırmacı objektif olmalı, önyargılı davranmamalı, yönlendirme yapmamalıdır.

Gül, gül ki gül yüzünde
binlerce güller açsın,
Gül bahçesi gül
yüzünden sevgi topla
demet demet,
Sevgide güller açsın,
güller sevgi dağıtsın
Sevgiyle bakıyor, gül
gibi görüyorsan
Sen bahtiyarsın...

M. Yazıcıoğlu

Teşekkür Ederim.

Doç. Dr. Recep TEMEL

Yozgat Bozok Üniversitesi

İİBF, Maliye Bölümü

recep.temel@bozok.edu.tr

<https://www.facebook.com/receptemel55>

Web Sitesi: www.dostmahfili.com